

Нерудні корисні копалини використовуються в хімічній промисловості, металургії, будіндустрії, медицині тощо.

- ▶ **Нерудні металургійні** (флюси, вогнетриви);
 - ▶ **Гірничо-хімічні** (нефеліни, апатити, сірка, фосфорити, барій);
 - ▶ **Технічні** (алмаз, корунд, азбест, тальк, графіт);
 - ▶ **Будівельні** (глина, гіпс, природний камінь);
 - ▶ **Гідротермальні** (прісні і мінеральні природні підземні та поверхневі води).
-

ДЛЯ ПОТРЕБ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЩОРІЧНО ВИГОТОВЛЯЮТЬ СОТНІ МІЛЬЙОНІВ ТОНН МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРІВ.

- ▶ Основою для їх виробництва служать **калійні солі**, фосфати і азот, який отримують з повітря.
- ▶ Значні родовища калійних солей є у США, Росії, Канаді, Німеччині, Білорусі. Незначні їх запаси у країнах, що розвиваються, тому вони змушені масово імпортувати калійні добрива.
- ▶ **Апатити** магматичного походження приурочені до Кольського півострова (Росія) і пів-ва Лабрадор (Канада).
- ▶ Величезні запаси **фосфоритів** осадового походження сконцентровані у Західній Африці (Марокко), Китаї, на Аравійському півострові, у США (Флорида), Бразилії, ПАР, Росії.
- ▶ Потужні родовища фосфоритів органічного походження є на острові Науру, які стали основою добробуту цієї невеликої країни.
- ▶ Крім цього, калійні руди використовуються для отримання миючих засобів і різних хімікатів.

ГАЛІТ (КУХОННА СІЛЬ)

- ▶ Запаси солі (NaCl) на Землі практично **невичерпні**.
- ▶ Її отримують також із підземних розсолів або штучних солоних розчинів (виварна сіль), із дна соляних озер (самосадна сіль) і з морської води (осадова сіль).
- ▶ Сіль видобувається **більш ніж у ста країнах світу**, але більше половини її використовується у промислово розвинених країнах, де вона служить основою для виробництва соди і хлору.
- ▶ **Провідними виробниками кухонної солі у світі** є чотири країни — Китай, США, Індія та Німеччина, на які припадає більше половини світового видобутку

СІРКА

- ▶ Сірка зустрічається у вигляді чистого мінералу, сполук із залізом і кальцієм, сірчистого газу та домішок у багатьох видах палива.
- ▶ Розвідані родовища самородної сірки широко розробляються у Китаї, США, Росії, Канаді, Німеччині.
- ▶ Із залізного колчедану сірку видобувають у багатьох промислово розвинених країнах, але все більше значення має отримання сірки та її сполук (у першу чергу сірчаної кислоти) при очистці вугілля та нафти.

БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

- ▶ Ресурси різноманітного будівельного каміння, вапняків, гіпсу, глини і піску настільки великі і поширені, що головним питанням при оцінці родовищ є не їх потужність і навіть не якість, а відстань до споживача й вартість транспортування.
- ▶ Це пояснюється тим, що більшість сировини для виробництва будівельних матеріалів має дуже низьку ціну (переважно менше одного долара за тонну).

КАОЛІН

- ▶ Завдяки високій вогнетривкості та низькій пластичності каолін використовують як сировину у виробництві порцеляни, фаянсу, електротехнічної кераміки, а також як наповнювач при виготовленні паперу, гуми, пластмас, косметичних виробів.
- ▶ Поклади каоліну зазвичай розташовані поблизу поверхні, а тому розробляються відкритим способом.
- ▶ Понад половину світових запасів білої глини зосереджено в США та Великій Британії.
- ▶ Потужні виробники- США, Узбекистан, Чехія, Бразилія, Німеччина, Україна, Румунія, Польща, Угорщина.

АЛМАЗИ

- ▶ Алмази завдяки своїй твердості широко використовуються у промисловості, а завдяки надзвичайній здатності переломлювати і розсіювати світло - як найдорожчі ювелірні прикраси.
- ▶ Найбільші алмазоносні провінції знаходяться на півдні Африки (ПАР, Конго, Ботсвана, Намібія) та у Якутії. Проте здавна відомі невеликі родовища алмазів в Індії, зараз вони виявлені в Австралії, Бразилії і на півночі європейської частини Росії.

ВИДОБУВАННЯ НЕМЕТАЛІЧНИХ РЕСУРСІВ

СВІТ

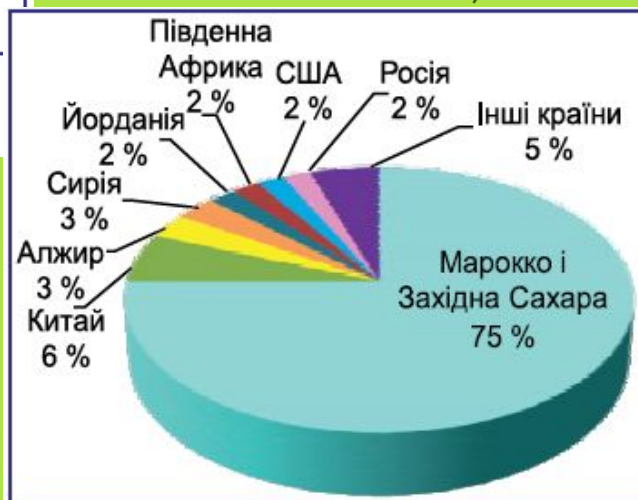

Мал. 82. Частка країн у світових запасах калійних солей (2014 р.)

Частка країн у світових запасах

Країни-лідери з видобутку

- ▶ **Кам'яна сіль:** Китай (27 %), США (15 %), Індія, Німеччина, Австралія, Канада, Мексика.
- ▶ **Сірка:** Китай, США, Росія, Канада, Німеччина, Японія, Саудівська Аравія.

Мал. 83. Частка країн у світових запасах фосфатної сировини (2013 р.)

▶ Алмази:

Росія, Ботсвана, Канада, Ангола, Південна Африка

▶ Каолін:

США, Узбекистан, Німеччина, Чехія, Бразилія, Велика Британія, Україна

ВИДОБУВАННЯ НЕРУДНОЇ СИРОВИНИ В УКРАЇНІ

- ▶ Україна має великі та унікальні за якістю поклади для виробництва кухонної солі. За хімічною чистотою їх можна вважати найкращими у світі. Основні запаси розташовані на території Донецької височини, Придніпровської низовини, Передкарпаття, Закарпаття та Криму.
- ▶ Найбільші запаси кам'яної солі дуже високої якості зосереджені на Донбасі, де вони залягають потужними пластами (до 60 м) на незначних глибинах (до 280 м). Саме тут (Бахмут (Артемівськ), Слов'янськ) видобувається найбільша кількість кам'яної солі в Європі .
- ▶ Загалом сьогодні в Україні з наявних 14 розробляється 11 родовищ кухонної солі. За цим обсягом держава входила до 20 найбільших світових виробників кухонної солі.

ВИДОБУВАННЯ НЕМЕТАЛІЧНИХ РЕСУРСІВ

Україна

Примітка. Сему економіко-географічного районування наведено за М.Д. Писунюм

АПАТИ

Сам
сірк

Кал
СОЛ

КАМ'ЯН
(СОЛ

Као
Н

КОЦ
нап
ОВНО
КАМ

ри

СІЛЬ
СЬК

1

- ▶ Озокерит використовується в парфумерії, легкій промисловості, медицині, а сірка – в хімічній промисловості.
- ▶ Видобуток сірки та калійної солі зменшувався в Україні від початку 1990-х рр., а з 2007 р. взагалі було припинено калійно-магнієве та сіркодобувне виробництва.

РОДОВИЩА САМОРОДНОЇ СІРКИ І
ОЗОКЕРИТУ В ПЕРЕДКАРПАТТІ –
НАЙБІЛЬШІ В СВІТІ.

В УКРАЇНІ ЗОСЕРЕДЖЕНО БЛИЗЬКО 10 % СВІТОВИХ ЗАПАСІВ КАОЛІНУ.

- ▶ За його обсягами вона поступається тільки США, Великій Британії та Китаю. За якістю українські каоліни вважаються одними з кращих у світі. Однак за обсягом видобутку каоліну Україна суттєво поступається іншим країнам.
- ▶ Найбільші поклади якісних каолінів в Україні розташовані на межі Вінницької та Житомирської областей. На території 80 км² тут детально розвідані та розробляються Глухівецьке, Великогадоминецьке та Жежелівське родовища, загальні поклади яких складають майже 60 % запасів каолінів України. Найбільшими виробниками каолінового концентрату є два гірничозбагачувальні комбінати — Глухівецький у Вінницькій області та Просянівський у Дніпропетровській області. Також на території України каолін видобувають у Запорізькій, Хмельницькій та Рівненській областях.

- ▶ Україна займає **2-е місце у світі за запасами графіту**
- ▶ В Україні виділяють **3 основні золотоносні провінції**: Карпатську, Українського щита та Донецьку.
- ▶ Розвідано 8 родовищ і близько 40 видів **ювелірного та ювелірно-виробного каменю**.
- ▶ за запасами **гранітів і лабрадоритів (Житомирщина)** Україна посідає 1 місце в Європі.
- ▶ **За запасами гідромінеральних ресурсів Україна займає провідне місце в Європі.** Територіально вони розподілені надто нерівномірно; основна частина (близько 70 %) зосереджена в північних і західних областях. Розвідано 200 родовищ мінеральних вод. Широко розвинені практично всі відомі типи вод: вуглекислі, сульфідні, радонові різного хімічного складу

- ▶ Параграф 20

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

